

Dr. Henczi Mária

A SZABADALMI OSZTÁLYOZÁSI RENDSZEREK SZEREPE ÉS FEJLŐDÉSE*

BEVEZETÉS

A szellemi tulajdon a nemzetek történelmében a kezdetek óta jelen van, jelentősége minden kultúrában kiemelkedő, és hozzájárult a társadalmak fejlődéséhez. Paul Romer neves közgazdász szerint a gazdasági növekedés tényleges hajtóereje a tudás felhalmozása. A XX. században a benyújtott szabadalmak száma folyamatos növekedést mutatott a fejlett országokban. Japánban 95 évet vett igénybe az első egymillió szabadalom megadása, míg ezt követően ugyanennyi bejelentésre már csak 15 évet kellett várni. A szellemi tulajdon formájában megtestesült erő kihasználása gazdagítja az egyes emberek életét anyagi, kulturális és társadalmi értelemben egyaránt, ha ez a tudás bárki számára könnyen hozzáférhető. A találmányokban megtestesülő tudás megkönnyíti a technológiaátadást és a befektetéseket.

Annak megelőzésére, hogy elveszenek a szabadalmi információk erdejében, már több mint 100 évvel ezelőtt elkezdték megalkotni az első szabadalmi osztályozási rendszereket. A bibliográfiai jellemzők adatállományának rohamos növekedése arra készítette a szabadalmi hatóságokat, hogy kifejlesszék saját osztályozási rendszerüket, mivel a szokványos könyvtári osztályozás elégtelennek bizonyult. A manuális kutatás idejében az osztályozás adta az egyetlen lehetőséget arra, hogy régebbi hasonló találmányokba betekintést nyerjenek. Tehát szükség volt egy rendszerre, amely segít a szabadalmak sokaságában eligazodni, akár tájékozódási, akár újdonságkutatási szempontból.

Az osztályozási rendszer elsődleges célja, hogy támogassa a kutatást és a szabadalmi dokumentumok visszakeresését a szabadalmi hivatalok és más felhasználók számára. A szabadalmi osztályozási rendszerek indexelik a szabadalmak műszaki tartalmát, így a segítségével a technika egy adott területére eső adott témakörhöz kapcsolódó szabadalmakat könnyen és nagy biztonsággal lehet megtalálni. Egy szabadalomnak több műszaki-technikai szempontja is lehet, így több osztályozási jelzet is kapcsolódhat hozzá. A szabadalmi osztályozás a technikai információ kulcsa, segíti az irányított kutatást, különösen amikor a szavak nem elég kifejezőek az adott területen. A szabadalmi osztályozási rendszerek természetüknél fogva hierarchiára épülnek. A technika adott területét fejezetekre osztják, majd ezen belül vannak alfejezetek, és a hierarchia addig folytatódik, ameddig szükséges. Tehát egyetlen jelzet sok egymásra épülő kulcsszót foglal magába, ami segít kiküszöbölni a szinonimák és az idegen nyelvek által okozott problémákat. Ezeket a rendszereket szabadalmi

* A Magyar Szabadalmi Hivatal felsőfokú iparjogvédelmi tanfolyamának keretében készített szakdolgozat szerkesztett változata

szakértők alkotják meg és tartják fenn, mivel elsősorban az ő munkájukat könnyíti meg. Új bejelentés esetében az elbírálónak a szabadalmak egyes csoportjait kell megvizsgálnia, hogy a már meglévő szabadalmak közé hova illeszthető, melyik csoportba sorolható az új bejelentés, hogy megfelelő kóddal vagy kódokkal tudja ellátni. Újdonságkutatáskor ezek a kódok nyújtanak mankót az adott területen a technika állásának gyors és eredményes feltárásában. De cégek, leendő bejelentők számára is nélkülözhetetlenek ezek a rendszerek, mivel segítik az adott kutatás finomhangolását és a hasznos referenciák felderítését. Más szóval a szabadalmi osztályozási rendszereket három fő területen használják:

- műszaki szintvizsgálatkor, amikor egy cég adott témában tájékozódás szempontjából szeretné látni a technika állását, hogy a legmegfelelőbb döntést tudja hozni licencvásárlás vagy saját kutatás, szabadalmaztatás tekintetében;
- szabadalmi tisztaságvizsgálat esetében, amikor egy vállalat egy adott országban szeretné a termékét ütköztetést és bitorlást kizárva hasznosítani;
- újdonságvizsgálat esetében, amikor a hatóság megvizsgálja az illető szabadalmi bejelentést, hogy a technika állásához képest, vagyis világviszonylatban új-e, és feltalálói tevékenységen alapul-e.

Az alábbiakban a szabadalmi osztályozási rendszerek szerepéről és fejlődéséről kívánunk áttekintést nyújtani.

1. SZADALMI OSZTÁLYOZÁSI RENDSZEREK

1.1. A MAGYAR OSZTÁLYOZÁSI RENDSZER

Már az 1900-as évek elejétől érkeztek külföldi szabadalmi leírások hazánkba, amelyeket a Szabadalmi Bíróság helyeztek el a szabadalom megadásának ideje szerint csoportosítva. Így a tárgykör szerinti keresés elég nehézkes és költséges volt a korabeli feltalálók számára.

A helyzetet csak némileg könnyítette az Országos Találmányi Hivatal megalakulása után az Európában leginkább meghonosodott német és cseh szabadalmi osztályozórendszer átvétele, amelyknél az osztályok minden logikai rendszer nélkül követték egymást. Ezeknek a szabadalmi osztálymutatóknak a kezelését és az egyes osztályok megismerését csak hosszabb gyakorlattal lehetett elsajátítani. Nagy áttörést hozott 1953-ban az Országos Találmányi Hivatal elnöke, Dunai Ernő előszavával megjelent Betűrendes szabadalmi tárgymutató,¹ amelyben a különböző műszaki területeket betűrendben sorolták fel. Így a címszavak kiválasztása után a tárgymutatóban a címszó után található szám- és betűjelzés segítségével az Országos Műszaki Könyvtárban percek alatt hozzá lehetett jutni a megfelelő szabadalmi leíráshoz.

¹ Betűrendes szabadalmi tárgymutató. Tervgazdasági Könyvkiadó, 1953

1.2. A NEMZETKÖZI SZABADALMI OSZTÁLYOZÁS (INTERNATIONAL PATENT CLASSIFICATION, IPC)

Az iparjogvédelmi osztályozási rendszerek fontosságát már a kezdet kezdetén minden szabadalmi hatóság belátta, és meg is alkotta minden hivatal a maga logikus rendszerét. A gazdasági fejlődéssel egyre égetőbb szükség volt egy egységes nemzetközi rendszerre, mely felül-emelkedik az újdonságkutatásra bábeli nyelvzavarként nehezedő problémákon. Ezek a súlyok az újdonságkutatást nehezítették a sokféle nemzeti szabadalmi osztályozás használata során. Már 1954-ben megszületett a Nemzetközi Szabadalmi Osztályozás (NSZO) (International Patent Classification, IPC) első verziója, amelyet 1968. szeptember elsején publikáltak, és az 1971-es Strasbourgi Megállapodásban fogadtak el.² Igaz, hogy a megállapodást csak közel harminc ország írta alá, viszont több mint hetven hatóság használja. Például Magyarország sem tagja a megállapodásnak, de az NSZO-jelzeteket mind a Szabadalmi Közlöny és Védjegyértéskönyvben, mind a lajstromban, mind a szabadalmi leírásokon egyaránt feltünteti. Az NSZO-t a Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) tartja fenn. A technika fejlődése miatt az NSZO-t ötévenként átdolgozták, korrigálták. Az utolsó módosítás a 8. verziót eredményezte, amelyet 2005 nyarán publikáltak, és 2006. január 1-jén lépett életbe. Az NSZO8 egy nagy reform eredménye, amely olyan lényegi változásokat eredményezett, mint például az NSZO kétszintűvé tétele (core level – advanced level), amely szintek háromévenként, illetve háromhavonként frissülnek, a korábbi ötéves átdolgozási periódus helyett.

1.2.1. Az NSZO felépítése³

Az NSZO hierarchikus rendszer, amelynek szintjei felülről lefelé haladva: szekciók, osztályok, alosztályok, fő- és alcsoportok. A hierarchiában lejjebb elhelyezkedő szint részhalmaza a felette lévőnek. Az osztályozási rendszer nyolc szekcióból áll, amely magába foglalja a műszaki tudomány minden területét. A szekciókat az ábécé nagybetűivel jelöljük (A–H):

- A Közsükségleti cikkek
- B Ipari műveletek; szállítás
- C Vegyészet és kohászat
- D Textil- és papíripar
- E Helyhez kötött létesítmények
- F Gépészet; világítás; fűtés; fegyverek; robbantás
- G Fizika
- H Elektromosság

² www.wipo.int/treaties/en/classification/strasbourg

³ IPC Eighth edition, vol 5. WIPO, 2006; www.wipo.int/classifications/ipc

A második hierarchikus szinten az osztályok helyezkednek el. Az osztályokat kétjegyű számokkal jelöljük a szekciók betűjele után, például C01 – szerves kémia. Az osztályokon belül alosztályok találhatóak, amelyek a harmadik hierarchikus szintet képezik az osztályozási rendszerben, és nagybetűvel jelöljük őket az osztályok számjegyei után, például a C01B nemfémes elemek, vegyületeik.

A következő hierarchikus szintet a csoportok képezik, amelyek főcsoportokra és alcsoportokra bonthatók. Az osztályok betűjele után egy szám per kétjegyű szám a jele. A főcsoportokat az osztályok betűjele utáni számmal jelezzük – C01B3/00 hidrogén; hidrogéntartalmú gázelegyek; hidrogén elválasztása hidrogéntartalmú elegyekből – az alcsoportokat pedig a per jel után lévő kétjegyű számmal. Az alcsoport címe előtt álló pontok és azok mennyisége jelzi, hogy az adott alcsoport hol helyezkedik el a hierarchiában (1. táblázat). Az alcsoportokon belüli hierarchiát egyedül a címet megelőző pontok száma határozza meg, és nem az alcsoport számozása. Az NSZO1–7 főbb jellemzői a következők.

Szekció:	C	
Osztályok:	C01	
Alosztályok:	C01B	
Főcsoportok:	C01B3/00	Hidrogén; Hidrogén tartalmú gázelegyek; Hidrogén elválasztása hidrogéntartalmú elegyekből
Alcsoportok:	C01B3/02	.Hidrogén vagy hidrogéntartalmú gázelegyek előállítás;
	C01B3/04	..szerves vegyületek, pl.: ammónia bontásával;
	C01B3/08	...fémekkel;
	C01B3/10	...vízgőz és fémek reakciójával.

1. táblázat: Az NSZO felépítése

A szekciók alatt összesen 70 000 szócikk helyezkedik el. Új, módosított verziót évente készítettek. Az osztályozás alapelve szerint az igénypontokban megfogalmazott oltalmi kört a tagországoknak kötelező jelzettel ellátni (találmányi információ).

1.2.2. Az NSZO reformja

Éveken keresztül az NSZO-t manuális, azaz papíralapú hordozón történő keresésre használták. A technika robbanásszerű fejlődése eredményeképpen a szabadalmak száma ugrásszerűen megnőtt. Az NSZO1–7 alapjaiban roskadozott az alábbi problémáktól.

- Igaz, hogy a 7. verziónál tartottak, de a régi aktákat nem osztályozták soha újra, ami komoly gondokat okozott a kereséseknél. Az egyes NSZO-generációk váltásánál bekövetkező módosítások követéséhez segítséget nyújtottak az NSZO-ban megjelenő utalások, illetve a konkordanciátáblák. Néha azonban egy-egy régebbi dokumentum elérése vagy meghatározott témában a régebbi dokumentumok feltárása bonyolult

műveletté vált, mivel a több generáción átívelő konkordanciák nehezítették az osztályozás szerinti keresést.

- A részletek szintje középutas volt, így senkinek sem felelt meg igazából. A kis hivatalok számára feleslegesen sok adatot és munkát jelentett, a nagyoknak pedig nem volt elég részletes, ezért mindegyik kidolgozta az őt magát legjobban kiszolgáló osztályozási rendszert. Így született meg az Európai Szabadalmi Hivatalban (European Patent Office, EPO) az European Patent Organization's Patent Classification (ECLA); az Amerikai Egyesült Államok Szabadalmi és Védjegy hivatalában (US Patent and Trademark Office, USPTO) a US Patent Classification (USPC); a Japán Szabadalmi Hivatalban (Japan Patent Office, JPO) a Japanese File Index (FI) és az F-terms.
- Az új verziók öt éves periódusa túl hosszúnak bizonyult. Ma a tudomány és a technika forradalma idején túl sok jelentős változás történik ennyi idő alatt például az informatika, a nanotechnológia, a biotechnológia területén.
- Nem voltak elég átgondoltak és egységesek egyes alkalmazások, nem álltak rendelkezésre lefektetett definíciók adott osztályok, csoportok részére, ezért előfordultak félreosztályozások. A különböző hivatalok más-más osztályozási filozófiája miatt a szabadalomcsaládokban néha egészen eltérő osztályokba lettek besorolva a szabadalmi leírások.

Annak érdekében, hogy az NSZO a felhasználók számára továbbra is kedvelt maradjon, a generációváltásoknál a megszokotthoz képest nagyobb horderejű változásokra volt szükség. 1999-ben indították a reformot, amely a jelenlegi 8. verziót alkotta meg.

A fenti problémák célszerű megoldására a következő legfontosabb módosításokat hozták.

- A különböző kategóriájú felhasználók érdekében az NSZO-alap- (core level) és haladó szintre (advanced level) bontották. Az alapszinten a 70 000 szócikk helyett csak 20 000-et használnak, míg a haladó szinten az NSZO7 összes szócikke megtalálható. Ezenfelül új alosztályokkal bővítették a rendszert, mint például üzleti módszerek, kombinatorikus kémia és gyógynövények (2. táblázat), és további bővítést terveznek a közeljövőben. A két szint felülvizsgálati módját és periódusát is szétválasztották. A WIPO az új technológiák tekintetében háromévente módosítja az alapszintet. A haladó szint átdolgozása a harmonizációs projektek eredményeiből jön létre háromhavonta, amelyeket a trilaterális hivatalok, az EPO, a JPO és az USPTO által képviselt bizottság koordinál. A haladó szint tartalmaz minden PCT-minimum dokumentumot újraosztályozva az NPL-t (Non-Patent Literature, NPL) kivéve, valamint azoknak az országoknak a dokumentumait, amelyek nem tartoznak ugyan a PCT-minimum körébe, de hatóságaik vállalták az „advanced level” szint szerinti osztályozást (például Magyarország). Ezt a haladó szintet használja minden PCT-hivatal kötelezően, valamint más nagy hivatalok is szabad választásuk szerint. Ezek a hivatalok automatikusan generálják az „advanced level”-ből a megfelelő „core level” szinthez kapcsolódó jelzeteket.

Új technológia	NSZO-osztályok 2005. 12. 31-ig	Új NSZO-osztályok 2006. 01. 01-től
Üzleti módszerek	G06F17/60	G06Q
Kombinatorikus kémia	Sokfelé szétszórt	C40B
Hagyományos orvoslás, gyógynövények	A61K35/70; A61K35/72; A61K35/78-től 35/84-ig	A61K36/00

2. táblázat: Új technikai területek az NSZO-ban a 8. verzió bevezetésekor

- A többletinformáció világos szétválogatása érdekében maradék helyeket hoztak létre.
 - o Maradék témakörök: bevezették a „X” jelölést arra az esetre, ha valaminek nem tudták a megfelelő jelzetét megtalálni. Például A01BX, G01N3/00X. Ezt a módot soha nem használják tág körben.
 - o Maradék alosztályok: mind a nyolc szekcióban új alosztályokat hoztak létre. Általánosították a jelzetüket (...Z), és csak egy főcsoportban helyezték el őket. Például az A99Z99/00 jelzet témája másképp nem található meg ebben a szekcióban.
 - o Maradék főcsoportok: új főcsoportokat alkottak, de csak kiválasztott alosztályok számára, és csak abban az esetben, ha a létező főcsoportok nem merítik ki az alosztályok témakörét. Kétfélek lehetnek ezek a főcsoportok: „általános” abban az esetben, ha minden főcsoportra vonatkozik, vagy „korlátozott”, ha csak adott főcsoportokat érint. Például az A01M99/00 jelzet témaköre nem található meg ennek az alosztálynak más csoportjában. Az A01C14/00 jelzetnél a palántázás eljárása, és a hozzá szükséges gép sem található meg ennek az alosztálynak egyik csoportjában sem.
- Definíciókat vezettek be az alosztályok és a főcsoportok számára, hogy minél világosabb legyen a tartalmuk. Az NSZO8 indításakor 50 000 alosztályt láttak el ilyen definícióval, de folyamatosan pótolják a többinél is. Az osztályozási címszavak jellemzésére, érthetőbb magyarázatra osztályozási definíciókat, kémiai szerkezeti formulákat, grafikus ábrázolásokat, információs referenciákat vezettek be, például az A01H; F01M; G01T alosztályoknál.
- Az USPC rendezőelvének hatására újrakonfigurálták a csoportokat. A legbonyolultabb témáját vették legelőre, majd ezt egy kevésbé bonyolult követte, és legvégül a legegyszerűbb zárja a sort.
- Új osztályozási szabályok alakultak ki.
 - o A találmány lényegét (invention information) az egész dokumentum alapján osztályozzák, nemcsak az igénypontokat veszik számításba, mint korábban, hanem egyéb fontos és a találmányi gondolathoz kapcsolódó információkat is, amelyek például a leíró részből, a példákban, az ábrákból derülnek ki.

- o A szabadalomban rejlő további információkat, az úgynevezett járulékos információkat (additional information), amelyek nem relevánsak a találmány szempontjából, de érdekesek lehetnek, és kiegészíthetik a találmányt, önálló jelzettel látják el. Ez nem kötelező jellegű, csak ajánlott.
 - o Fontossági sorrend felállítása. Az első helyen a „tárgyasult dolog” áll, majd az alkalmazás és végül az alkalmazás általánosítása, kiterjesztése nagyobb rendszerekre. A funkció előtérbe helyezése az alkalmazás rovására.
 - o Berendezés esetében először a berendezést próbálják jelzettel ellátni, ha ez nem sikerül, akkor az eljárás alapján osztályozzák, ha valamilyen oknál fogva ez sem járható út, akkor a berendezéssel előállított terméket látják el jelzettel.
 - o Többlépéses eljárásoknál az a legjobb, ha a folyamatra mint egészre a termékkel együtt találnak jelzetet. Majd ezután minden esetben kötelező a részfolyamatokat is beosztályozni.
 - o Új kémiai vegyületek esetében egyrészt az új vegyületet a C szekció megfelelő helyén kell jelzettel ellátni, másrészt ha a vegyületnek van alkalmazása, akkor azzal a jelzettel is kötelező ellátni. Ismert vegyület új gyógyászati alkalmazását csak az alkalmazási jelzettel látják el.
 - o Új kémiai kompozíció, elegy esetében meg kell kísérelni az egészre mint egységre jelzetet találni. Negatív találat esetén az anyag alkalmazásával kell próbálkozni.
 - o Kémiai vegyületek előállításának eljárása, kezelése esetében mind a vegyületet, mind az előállítási eljárást jelzettel kell ellátni, ha már létezik jelzet az előállítási eljárásra.
- Visszamenőleges átosztályozás és folyamatos újraosztályozás teszi kényelmessé a kereséseket az NSZO8-ban. Ez azt jelenti, hogy adott témában könnyebb a teljes adatbázisban visszakeresést végezni, mert nincs szükség arra, hogy a korábbi NSZO-generációk esetleg eltérő osztályjelzeteivel is külön kereséseket végezzünk. A visszamenőleges állomány konverziója során egy egyedülálló, „advanced level” szinten rendszerezett, mintegy 54 000 000 szabadalmi dokumentumot tartalmazó DOCDB-gyűjtemény jött létre. Ezek a dokumentumok azonnali újraosztályozásra kerültek-kerülnek a részleges revíziók alkalmával. A munka koordinálását az EPO, a JPO és az USPTO által képviselt albizottság végzi.
 - Bevezették a Master Classification Database-t (MCD), amely meghatározó tényezője az új NSZO8-nak. Ez egy olyan adatbázis, amely rendszeresen összegyűjti a frissített osztályozási információkat legalább az „advanced level”-PCT-minimum dokumentumai számára. Az új szabály, amely vezérli az „advanced level”-átdolgozást, a PCT-minimum dokumentumok kötelező újraosztályozását kívánja meg, ahol a jelzeteket érintette a módosítás. Ezeket az adatokat mind tartalmazza az MCD, és ezek az esp@ceneten keresztül elérhetők. A „back file”-konverzió főleg az ECLA-ból történik. A szükséges konkordanciatáblázatok nagyrészt rendelkezésre állnak. A PCT-mi-

nimum dokumentumok 95%-át már konvertálták. A világban lévő dokumentumok 60%-a már elérhető az NSZO8-ban (a hiány a nemzeti hivatalokban jelentkezik; az MCD-ben lévő dokumentumok átosztályozása közül azok tartoznak a nemzeti hivatalok hatáskörébe, amelyeknek elsőbbsége az adott nemzeti hivatalban van, és nincs PCT-minimum országbeli családtagjuk). Az NSZO1–7-ből csak akkor konvertálnak a nyolcba, ha olyan adatokról van szó, amely az ECLA-ból nem érhető el. A WIPO nagy reményeket fűz az MCD-hez.

- A mindenkor aktuális állomány, a „front file” biztosítja, hogy az összes dokumentumot keresni lehet a legfrissebb NSZO-jelzetekkel. Adott osztályozási jelzet frissítését az összes természetes szabadalomcsalád-tagra továbbvizik mind a visszamenőleges konverzióval, mind pedig az újraosztályozásoknál. A publikált, kinyomtatott dokumentumok őrzik azt az NSZO-osztályt, amelybe a publikáció időpontjában az adott megoldás besorolásra került, azonban az elektronikus rendszerekbe kerülő adatok követik az NSZO változásait. Így előfordulhat, hogy egy adott NSZO-jelzetre keresve, egy-egy régebbi dokumentum megjelenítésekor a leírás címlapján más NSZO-jelzetet fogunk látni, mint az az osztályjelzet, amelyre keresve a dokumentumot megtaláltuk.
- Az MCD fenntartásának különböző részletes aspektusát írja le a „Működés elve” (Concept of Operations, CONOPS) az NSZO8 módosításával összhangban. A reform megköveteli az érintett dokumentumok osztályjelzeteinek frissítését, amelyeket az MCD-ben gyűjtenek össze. A CONOPS leírja az eljárás összes lépését teljes részletességgel.

1.3. EURÓPAI OSZTÁLYOZÁSI RENDSZER (EUROPEAN CLASSIFICATION, ECLA)

Az ECLA az NSZO egy kiterjesztése (3. táblázat),⁴ az Európai Szabadalmi Hivatal (ESZH) hozta létre és tartja fenn. Vajon miért hozták létre, és miért tartják fenn ma is, az NSZO reformja után, amikor egy ilyen rendszer fenntartása hatalmas költségeket emészt fel?

C01	Szervetlen kémia
C01B	Nemfémes elemek [C9510]
C01B23/00	Nemesgázok és vegyületeik
C01B23/00D	.[N: Tisztításuk vagy szeparációjuk] [N9511]
C01B23/00D2	..[N: Csak kémiai úton] [N9511]
C01B23/00D2B	...[N: Oxidációval] [N9511]

3. táblázat: Az ECLA felépítése

⁴ R. Iasevoli: ECLA, Classification training, Vienna, 2006

- Az ECLA 140 000 szócikket tartalmaz, mintegy kétszer annyit, mint az NSZO8 „advanced level”, ezért jóval finomabb osztályozást tesz lehetővé.
- Mivel ECLA-jelzeteket kizárólag az ESZH elbírálói és az ECLA-t használó más európai hivatalok szakképzett elbírálói adnak a dokumentumoknak, hogy újdonságkutatásukat segítse, ezért homogénebb, szisztematikusabb és megbízhatóbb a rendszer.
- Az ECLA-ban folyamatosan módosítják és frissítik a módosítás által érintett dokumentumok jelzeteit. Az új dokumentumok osztályozását is viszonylag gyorsan, az elbírálók leterheltségétől függően végzik kis lemaradással, amely azt jelenti, hogy a szabadalmi dokumentumok 90%-a a közzétételhez képest nyolc hónapon belül ECLA-jelzetet kap a japán és az orosz kivonatok kivételével, amelyek nincsenek szisztematikusán beosztályozva. Viszont minden angol, német és francia nyelvű PCT-minimum dokumentum ECLA-jelzettel van ellátva, továbbá a belga, a holland, a luxemburgi szabadalmakat és a német használati mintákat is beosztályozzák az ECLA-ba. 2006-ban közel 30 millió szabadalmi és használatiminta-oltalmi dokumentum kapott ECLA-jelzetet. Más dokumentumokat az elbíráló kezdeményezésére sorolnak be a rendszerbe, valamint a nem szabadalmi iratokat (non-patent literature, NPL) egyedül az ECLA-ban osztályozzák. Ez hatalmas előnye az ECLA-nak, mivel az NPL-dokumentumokat az ECLA-jelzeteken kívül csak kulcsszavas kereséssel lehet elérni. Az NPL-iratok bármilyen nyomtatott vagy más anyagok lehetnek, amelyek technikailag relevánsnak bizonyulhatnak a szabadalmi eljárás során. Ezek a dokumentumok NPL-referenciaszámokat kapnak, amelyeknek a formátuma nagyon hasonló a szabadalmak közzétételi számához, de az országkód helyett XP áll. (Például: XP123456789).
- Az új technológiai találmányok nagyon gyorsan kapnak az ECLA-ban új jelzeteket. Az adott terület elbírálója tesz javaslatot erre, amit rögtön alkalmaznak is. Tehát a rendszer nagyon dinamikusan fejlődik a műszaki tudománnyal párhuzamosan.
- Amikor egy szabadalmat ECLA-jelzettel látnak el, az automatikusan vonatkozik az adott dokumentum családjára is.

A jelzet eleje ugyanazt jelenti, mint az NSZO-ban: C01B23/00. Az ezután következő betűszám-betű-... kombinációnál a hierarchia alapszabálya, hogy abécérendbe kell rakni a betűket. Ha a hierarchiában egy ponttal lejjebb megyünk, akkor egy számmal vagy betűvel többet kell írni a jelzetbe. A szögletes zárójelben mindig magyarázatok vannak, például [N9511] azt jelenti, hogy 1995 novemberében vezették be ezt a jelzetet. A [C9510] pedig azt, hogy 1995 októberében változtatták meg.

A „Megjegyzés” (Note [N:]) speciális adatbázisok használatát jelzi, vagy egyszerűen egy fontos „nem hivatalos” megjegyzést jelent.

Az ECLA-ban figyelmeztető jelzések (warnings) találhatóak, ha eltérés van az NSZO-hoz képest, vagy ha nem teljes az anyag. Például az adott NSZO-jelzetet nem használják az ECLA-ban: G01N „Warning”.

Törölt vagy átirányított csoport: H01F „Warning”.

Az újraosztályozás folyamatban van: B01D „Warning”.

Ha egy jelzet esetében az adott alegység jelentése limitált, vagy a hierarchiába új alegység bevezetése nem megengedett, akkor kombinációkat alkalmaznak a „+” jel segítségével.

2000-ben az ECLA-t az NSZO-hoz hasonlóan megrázta egy reform, amely az EC- és ICO-jelzeteket eredményezte. Az ICO-jelzetek (Indexing Codes) az ECLA-kódokhoz szorosán kapcsolódnak, azokból képezhetőek. Az EPO ezeket az ICO-kódokat kizárólagosan elektronikusán használja. Az ICO-szimbólumok az ECLA-ra épülnek, de az első betűjük ki lett cserélve praktikussági okokból, hogy ne keverjék még véletlenül se össze az EC-kódokkal (4. táblázat).

A→K	E→P
B→L	F→R
C→M	G→S
D→N	H→T

4. táblázat: Az EC- és az ICO-kódok viszonya

Alapszabály, hogy adott szabadalmi dokumentum esetében EC-szimbólumok megadása kötelező, míg az ICO-kódokkal való ellátás nem. EC-jelzetekkel az EPODOC-ban⁵ és az *esp@cenetben* tudunk keresni, az ICO-kódokkal pedig csak az EPODOC-ban.

A 5. táblázatból világosan látszik, hogy a G02F1/133-as EC-kód ugyanazt jelenti, mint a S02F1/133-as ICO-kód. Vannak viszont olyan jelzetek az ICO-ban, amelyeknek nincs megfelelőjük az EC-ben, mint például az S02F201/00. Ezek bizonyos alkalmazások, különböző apró részletek, anyagok lehetnek.

EC	ICO	
G02F1/133	S02F1/133	Ugyanaz a jelentés
	S02F1/133P	Alegység
	S02F201/00	Független
A23B1/01	K23B1/01+03	Kombináció

5. táblázat: Az EC- és az ICO-jelzetek összevetése

Kiegészítő jellemzők is előfordulhatnak az ICO-ban, amelyek nem találhatók az EC-ben S02F1/133P. Az ICO kombinációs kódjait ugyanúgy kell értelmezni, mint az EC-ben.

A könnyebb érthetőség kedvéért nézzünk egyszerűsített példákat az egyes esetekre.

1. Invention Information/Additional Information

A szabadalom tűzálló poliamid és tűzálló szerves adalék kompozíciója. A kompozícióról tudjuk továbbá, hogy antisztatikus.

⁵ Az EPOQUE rendszer EPODOC adatbázisa

EC: poliamid C08L79/08
tűzálló adalék C08K5/00P8+L79/08
ICO: antisztatikus M08K5/00P9

2. Anyag és alkalmazás

7-amino-1,2,4-triazolo-(1,5-a) pirimidin derivatív mint gombaölő szer.

NSZO7: C07D487/04
A01N43/90

ECLA: C07D487/04+249C+239C
A01N43/90

Az ECLA-nak két fontos előnye van az NSZO-val szemben.

- Egyrészt kutatási eszközként: az EPOQUE rendszer EPODOC adatbázisa, illetve az NPL adatbázis ECLA-ban való keresésre van optimalizálva. Az EPOQUE-ban mindig a legfrissebb NSZO-jelzettel szerepelnek a dokumentumok, tehát mindig naprakész a kutatás, és az NPL adatbázis csak ECLA-jelzettekkel érhető el, vagy kulcsszavasán kereshető.
- Másrészt osztályozási rendszerként: az NSZO dinamikusan változik, tehát egy publikált dokumentumot folyamatosan át kell osztályozni, vagyis kézbe kell venni. A fentiekből adódóan az ECLA használata ezt megoldja. Ha az ECLA szerint osztályozunk, akkor a WIPO IBIS szerverén⁶ elérhető ECLA–NSZO konkordanciátáblát használva automatikusan előállítható az NSZO-jelzet is, amely csak 90%-ban automatikus.

Ahogy az előzőekből látszik, az ECLA jóval precízebb, homogénebb, dinamikusabb és megbízhatóbb, mint az NSZO. Ezért egyre többen pártolnak át a használatára.

1.4. AZ AMERIKAI OSZTÁLYOZÁSI RENDSZER (US PATENT CLASSIFICATION, USPC)

Ezt az osztályozási rendszert az Amerikai Egyesült Államok Szabadalmi és Védjegyhivatala hozta létre, és kizárólag csak ott használják.⁷ Ezek a jelzetek egészen 1790-ig visszamenőleg használhatók, mivel az érintett dokumentumokat mindig frissítették. Egyedülálló módon a formatervezésiminta-oltalmakat is a szabadalmi osztályozási rendszer segítségével osztályozzák a „D” osztályban. Mivel csak amerikai szabadalmakat osztályoznak az USPC-jelzettekkel, ezért nemzetközi kutatásra nem használhatók, viszont az amerikai szabadalmakat ebben a rendszerben lehet a legeredményesebben keresni. A rendszer három fő kategóriára van bontva, kémia, elektromosság és mechanika. A három csoport együttesen körülbelül 400 osztályt alkot, amelyek több mint 130 000 alosztályra vannak bontva. Az USPC-t akár

⁶ www.wipo.int/ibis/datasets

⁷ USPC Examiner Handbook. USPTO, 2006; www.uspto.gov/web/patents/classification

több alkalommal is módosítják egy éven belül, és az érintett dokumentumokat azonnal frissítik. Az USPC-ben nagyon rövid címek vannak, a valódi tartalmat a definíciókban találhatjuk meg. Definíció viszont majdnem minden alosztályra van. A csoportokat a következő szabályok szerint rendezik el:

- a legbonyolultabb témával kezdik;
- ezt mindig a soron következő legbonyolultabb követi, ezen belül
 - o a kombináció van legfelül,
 - o az egyedi elemek, műveletek lejjebb találhatóak,
 - o a kiegészítők, részletek még lejjebb,
 - o a vegyes dolgok (miscellaneous) a végén találhatóak,
 - o az általános példák zárják a sort;
- a csoportok nincsenek mindig numerikus sorrendben.

Az alosztályoknál is a „fentről lefelé” (top-to-bottom) szabály érvényes, és minden igénypontnak legalább a lényegét az alosztály jelzetének fednie kell. A referenciákat OR (Original Reference)-re és XR (Xcross Reference)-re bontják. Az OR a legfontosabb osztályozási jelzeteket, akárcsak az NSZO-ban az „Invention information”, míg a XR a „Non-Invention” információkat tartalmazza.

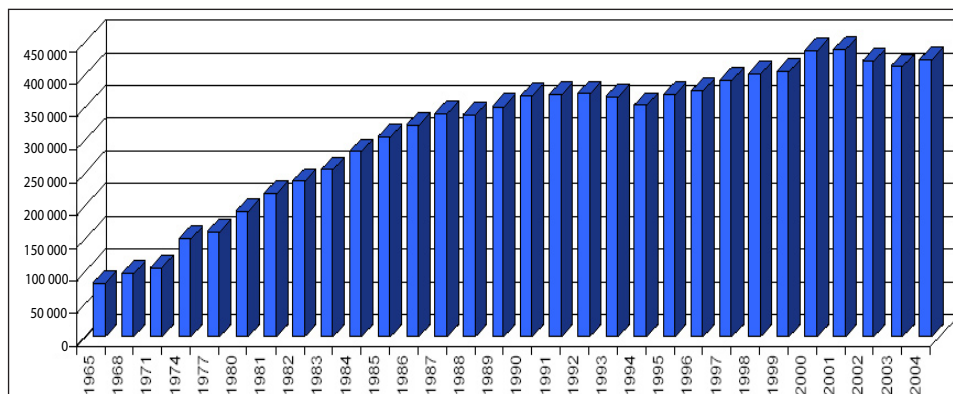
1.5. A JAPÁN OSZTÁLYOZÁSI RENDSZEREK; A FILE INDEX (FI), A FACET ÉS AZ F-TERMS

A Japán Szabadalmi Hivatal (Japan Patent Office, JPO) által létrehozott szabadalmi osztályozási rendszerek a File Index, a Facet és az F-terms.^{8,9} Ez idáig az ECLA és az USPC tekintetében megértettük, hogy az NSZO grandiózus reformja után is miért tartják fenn ezeket a rendszereket, de azt már nehéz elfogadni, hogy egy nemzeti hivatalnak miért van szüksége egyszerre több saját osztályozási rendszerre.

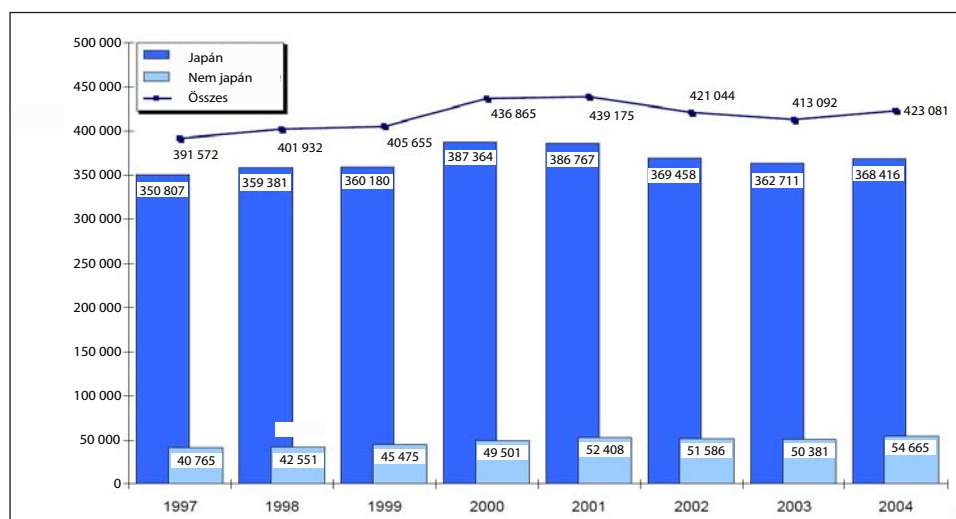
Az utóbbi időben több mint 400 000 bejelentést tesznek a JPO-nál évente, aminek az eredménye évi 120 000 megadott szabadalom (1. ábra). A külföldi és hazai bejelentők aránya 1:10 a hazaiak javára (2. ábra).

⁸ I. Schellner: Japanese File Index classification and F-terms. World Patent Information, 2002. 24. sz. p. 197–201

⁹ I. Schellner: Sources of Japanese patent information. World Patent Information, 2001. 23. sz. p. 149–156

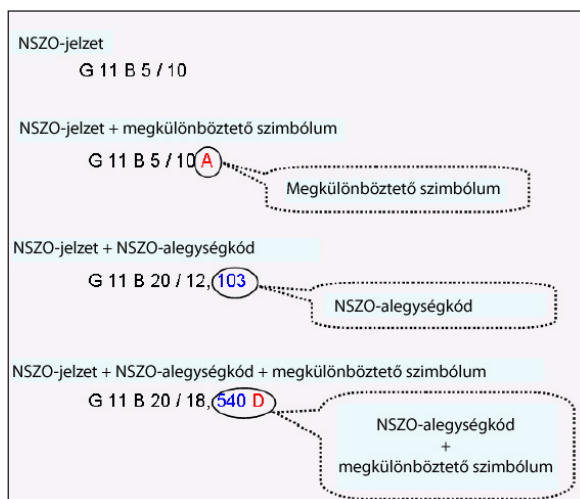
1. ábra: A japán szabadalmi bejelentések változása az idő függvényében

2. ábra: A belföldi és külföldi szabadalmi bejelentések aránya az idő függvényében Japánban

Japán, mint a gazdasági nagyhatalmak egyike, tisztában van ennek a szellemi tőkének az értékével, ezért igyekszik mindent megtenni a bejelentések gyors és hatékony feldolgozása érdekében. 1977-ben kezdtek el online keresési rendszert használni a JPO-nál, 1978-ban pedig az NSZO-t már hivatalosan alkalmazták. 1985-től törekedtek a „papír nélküli hivatal” megalkotására, ugyanis ekkora számú aktahalmazt nem lehetett gyorsan és hatékonyan kezelni vagy tárolni. Viszont ez sem bizonyult elégségesnek a bejelentések egyre növekvő száma miatt, valamint azért, mert Japán a technikai fejlődésben bizonyos adottságok miatt kicsit más úton halad, mint más országok. Amíg Japánban egyes iparágak robbanásszerűen fejlődnek, addig a világ más táján még szó sincs az adott technológiáról, nemhogy NSZO-

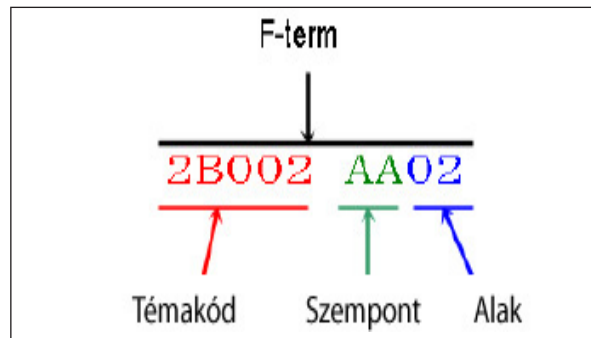
jelzetről. Így egyes NSZO-osztályokba hatalmas számú dokumentum került, egyes dokumentumok megfelelő hely hiányában nem a megfelelő jelzettel lettek ellátva, így később lehetetlen volt újdonságkutatáskor előhívni őket. Tehát a káosz egyre nőtt. Hogy ezen az áldatlan helyzeten segítsenek, megalkották az FI osztályozási rendszert, amit kizárólag a JPO használ. Minden japán szabadalmi és használatiminta-oltalmi bejelentés kap FI-jelzettel párhuzamosan az NSZO-val. Az FI ugyanúgy, mint az ECLA, az NSZO kiterjesztése. Ahogy a 3. ábrán láthatjuk, egy FI-jelzet egy NSZO-kódból, egy alegységekódból és egy megkülönböztető szimbólumból áll. Különböző alegységeivel az FI 170 000 szócikket tartalmaz, szemben az NSZO 70 000 szócikkével. Úgy gondolnánk, hogy ez már nagyon részletes osztályozási rendszer. A JPO mégis elégedetlen volt az eredménnyel. Annak ellenére, hogy a számítógépes újdonságkutatásban úttörő munkát végeztek, az FI-ben az ilyen jellegű kutatás eléggé nehézkes, és az adott téma csak egy oldalról elemezhető.

3. ábra: Az FI felépítése

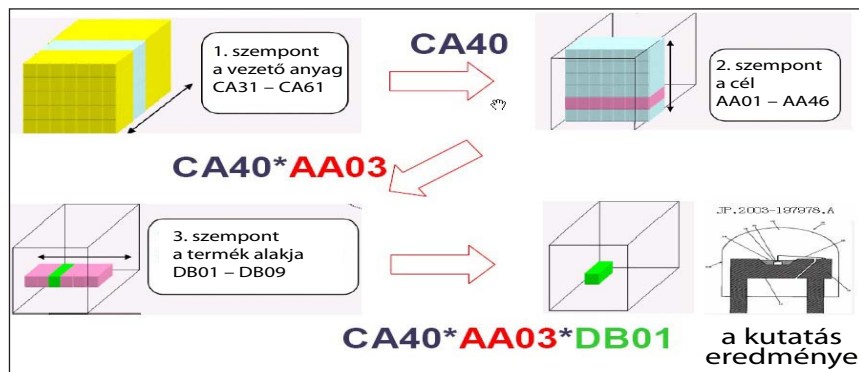
A Facet osztályozás más szempontból közelíti meg a dokumentumokat. Egy facet-jelzet három betűből áll. Az első betű összhangban van a megfelelő NSZO-jelzettel. A másik két betű „I” és „O” kivételével bármi lehet. A terjengősség elkerülésére alkották ezt a hárombetűs rendszert. A „broad-facet”-szimbólumok listája lehetővé teszi egyes határtechnológiák kimerítő kutatását. A várt eredményt ez a módszer sem hozta meg.

Pár évvel ezelőtt, hogy az új technológiai fejlődéssel lépést tartsanak, megalkották a „File forming terms”-t (F-terms) (4. ábra). Ez az osztályozási rendszer egy teljesen független, többszempontú rendszer. Az NSZO-jelzetek főként diszkrét technológiákra vonatkoznak, és technikai felosztásuk sem túl részletes. Ebből adódóan egy NSZO-keresés 100 és 1000 közötti releváns dokumentumot hoz fel.

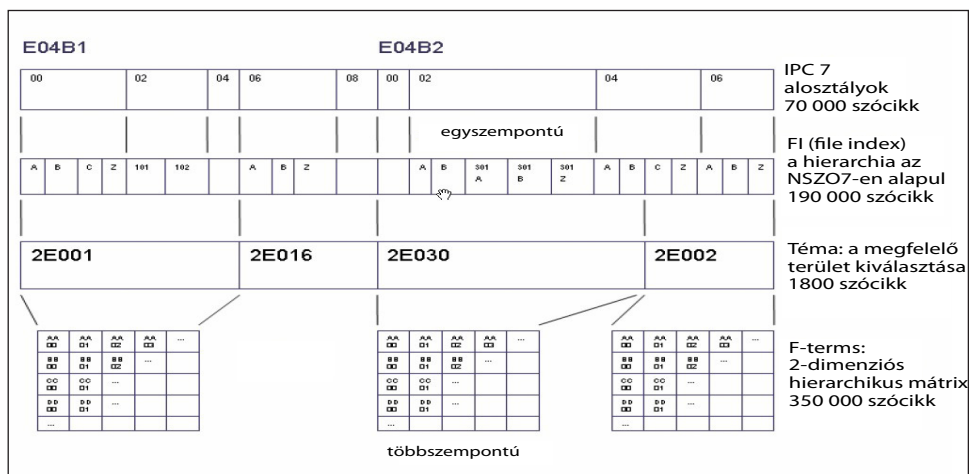

4. ábra: Az F-term felépítése

Ezt pedig tovább szűkíteni csak úgy lehet, hogy nagyon sokszor értékes dokumentumokat is elvesztünk. Az „F-terms” az adott műszaki területet további szegmensekre bontja különböző szempontok szerint, mint például cél, eljárás, struktúra, anyag vagy módszer (5. ábra). A japán bejelentések technikai tartalmát a JPO elbírálói különböző témákba (theme) osztályozzák be, amelyek speciális témakóddal (theme code) vannak ellátva. Az „F-terms”-besorolást nagyrészt az FI-kódok alapján végzik, tehát minden témakódnak van FI megfelelője. A témák tovább vannak bontva szakasz kódokra (term codes) (6. ábra).

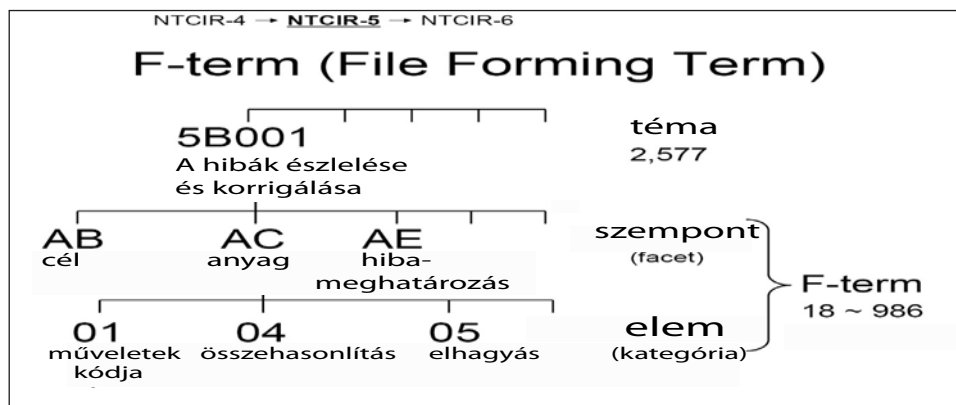

5. ábra: A felmerülő releváns dokumentumok mennyisége újdonságkutatókor „F-term” használata esetén

6. ábra: Az NSZO, az FI és az F-terms összevetése

Ezeknek a szakaszoknak különböző technikai jellemzők felelnek meg, mint például anyag, termék, művelet ... (7. ábra). Tehát minden F-term egy ötjegyű témakódból és egy négyjegyű szakaszkódból áll. A szakaszkód tovább bontva egy „nézőpont”-ból és egy alakszimbólumból áll. A témakód mutatja meg a műszaki területet, a nézőpont elemzi az adott témát (anyag, eljárás, cél ...), az alakszimbólum pedig tovább osztályozza a nézőpontot.

7. ábra: Az F-term felépítése

A különböző téma- és megfelelő szakaszkódokat „F-term”-listák tartalmazzák. Jelenleg 1700 különböző témakód létezik összesen 350 000 szakaszkóddal. Az EPO, az USPTO és a JPO együttműködésének eredményeképpen ezeket a listákat 2001 óta angolra is lefordítják.

2. FELKÉSZÜLÉS A JÖVŐRE

Napjainkban az elektronikus információátadás és a kommunikációs technikák szédületes fejlődése megváltoztatja az információ felhasználásának lehetőségeit és módját. Például az olcsó személyi számítógépek és a nagy teljesítményű munkaállomások gyors és általános elterjedése az információ szabad áramlását hozta magával. Továbbá a CD-k és DVD-k megjelenése mindenki számára könnyen lehetővé tette nagy mennyiségű információ egyszerű és gyors tárolását. A különböző információs hálózatok megjelenése és az adatfeldolgozási idő rohamos csökkenése lehetőséget adott világméretű információáramlásra. Következésképpen az információ szabad és gyors áramlása egyre lényegesebb szerepet játszik a gazdaságban, és a különböző információk hatékony alkalmazása alapfeltétele a célratoró, gazdaságos vállalati tevékenységnek. A szabadalmakban megtestesülő műszaki információnak köszönhetően a szabadalmak jelentősége felértékelődött információorientált társadalmunkban. A szabadalmak tekintetében már az 1970-es évektől alkalmazták az elektronikus adatfeldolgozást, mivel az online szolgáltatások bevezetése miatt nagy mennyiségű adat állt rendelkezésre. Igaz, az elején úgy gondolták, hogy az elektronikus keresés csak kisegítő szerepet játszik majd ott, ahol a manuális keresés nem elég hatékony. Mivel hosszú idő alatt sok szabadalmi irat halmozódott fel, a feltételezés az volt, hogy lehetetlen úgy kulcsszavakkal ellátni ezeket a dokumentumokat, hogy a számítógép számára olvashatók legyenek. A napjainkban lezajló információtechnikai fejlődés megoldotta ezeket a problémákat. Sőt, a világháló megteremtette a lehetőséget helytől függetlenül a valósidejű nagy adatállományt átvizsgáló kulcsszavas keresésekre. Felmerült a jogos kérdés, hogy van-e a szabadalmi hivataloknak ma szükségük osztályozási rendszerekre. A japánok behatóan foglalkoznak a kérdéssel. 1997-ben létrehozták a NTCIR-t [NACSIS (National Center for Science Information Systems) Test Collections for IR], amely információátárolással, -kinyeréssel foglalkozik (8. ábra), többek között a szellemi tulajdonban megtestesülő információ hatékony áramoltatását is célul tűzte ki.¹⁰⁻¹⁷

¹⁰ M. Iwayama et al.: Report on the Patent Retrieval Task at NTCIR Workshop 3, (2004), Tokió

¹¹ M. Iwayama et al.: Overview of Patent Retrieval Task at NTCIR Workshop 3, 2003. június, Tokió

¹² J.-H. Kim et al.: Patent Document Retrieval and Classification at KAIST, NTCIR Workshop 5, 2005. december, Tokió

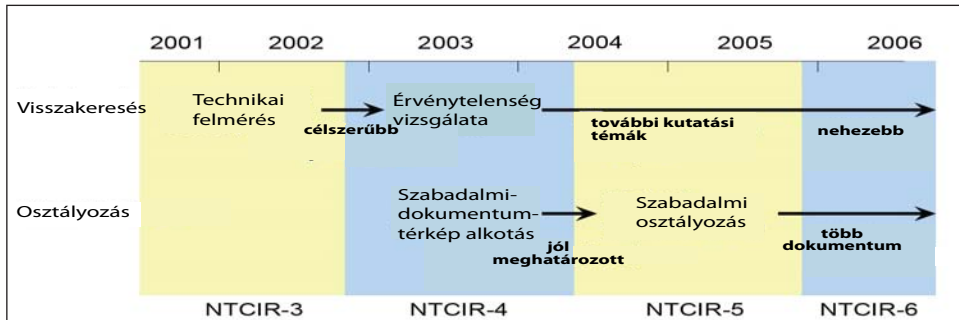
¹³ M. Iwayama et al.: Overview of Classification Subtask at NTCIR Workshop 5, 2005. december, Tokió

¹⁴ H. Doi et al.: Patent Retrieval Method Using a Hierarchy of Clusters at TUT, NTCIR Workshop 5, 2005. december, Tokió

¹⁵ T. Tashiro et al.: Justsystem at NTCIR-5 Patent Classification, NTCIR Workshop 5, 2005. december, Tokió

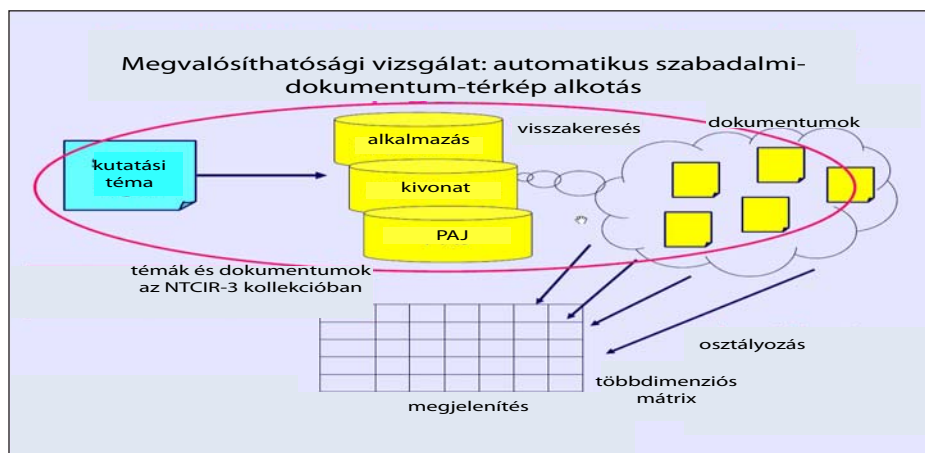
¹⁶ A. Fujii et al.: Test collections for Patent-to-Patent Retrieval and Patent Map Generation in NTCIR-4 Workshop, 2004. április, Tokió

¹⁷ M. Sahlgren: English-Japanese Cross-lingual Query Expansion Using Random Indexing of Aligned Bilingual Text Data. NTCIR-2 Workshop, 2002 október, Tokió

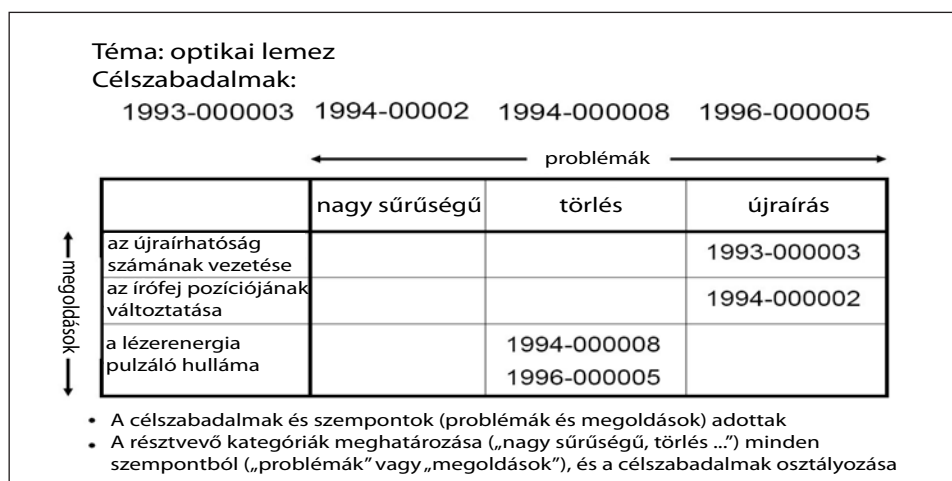

8. ábra: A szabadalmak osztályozásával és újdonságkutatásával felmerülő problémák elemzése az NTCIR-nél időrendben

A mai napig a szabadalmak egyediségéből következően a kulcsszavas keresések alulmaradtak a versenyben, viszont az erre irányuló kutatások sok érdekes témát vetettek fel, és nagymértékben fellendítették a dokumentumok osztályozásának automatizálását. Ennek keretében vették nagyító alá a szabadalmi információszerezés fázisait és aspektusait is. Kiket érint ez az információ? Tudományos kutatókat, szabadalmi elbírálókat, az üzleti élet szereplőit és így tovább. Miért érdekli az egyéneket ez az információ? Például szabadalmak kereskedelme, új termék, technológia kutatása esetén, cégek gazdasági átvilágításánál, nagyvállalatok fúzióját megelőzően, és még folytathatnánk a sort. Nagyon sokszor a releváns iratok kigyűjtése nem is elegendő, hanem további tanulmányok, analízisek szükségesek. Ha adott műszaki területen sok versenytárs van a piacon, akkor nagy segítséget nyújt egy szabadalmidokumentum-térkép (9–10. ábra) az oltalmazott termékekről és eljárásokról, amely tisztázza számunkra a további lehetőségeket.

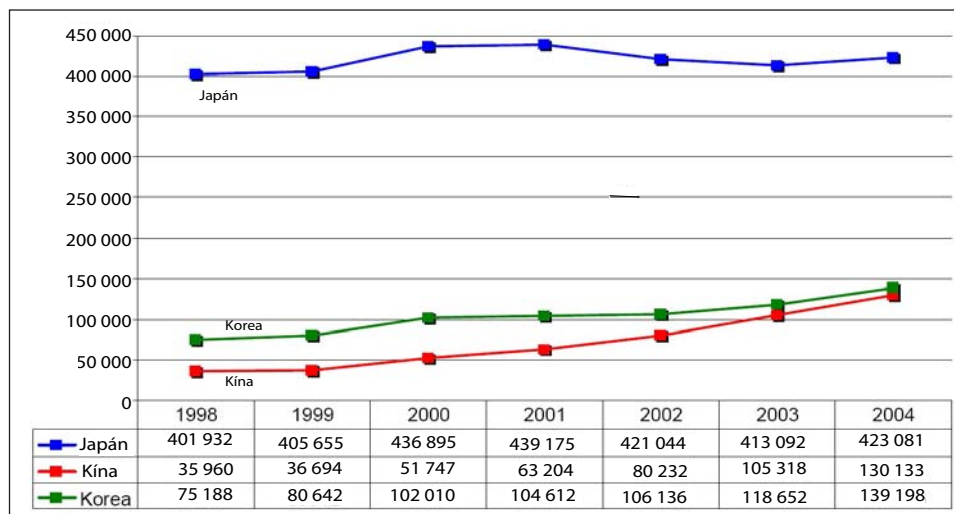

9. ábra: A szabadalmidokumentum-térkép nagy segítséget nyújt a piac szereplőinek döntéseik meghozatalában

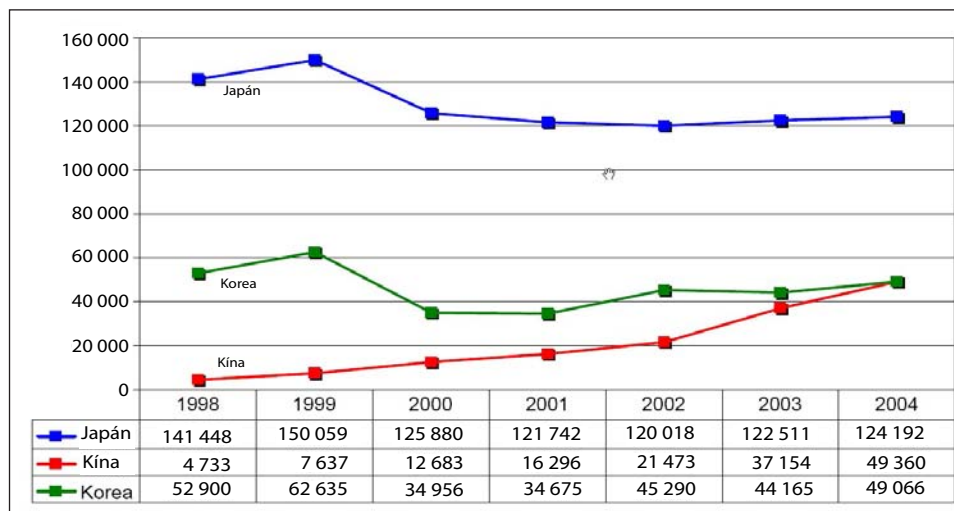

10. ábra: Egy szabadalmidokumentum-térkép

Miben más egy szabadalmi leírás, mint egy tudományos cikk? Először is a szerkezete, felépítése szokatlan, és a nyelvezete is nehezen érthető az átlagember számára. Ez kiemelten vonatkozik az igénypontokra, amelyek a szabadalom lelkét képezik, ugyanis ezek határozzák meg az igényelt oltalom terjedelmét. A szabadalmak egymáshoz képest is eltérnek műszaki jellegüktől függően. Más a terjedelme, szerkezete egy gépészeti, egy vegyszeti, egy gyógyszerészeti vagy egy biotechnológiai leírásnak. Az eltérő iparjogvédelmi gyakorlat miatt is kimutatható számos különbség például az USA, Japán vagy az európai szabadalmak között. A szabadalmak teljes szövege az előzőekben említett nehézségek miatt a mindennapi ember számára nehezen követhető. Ezért a szabadalmi kivonatok kiemelt jelentőséggel bírnak, különösen különböző nyelvek esetében. Sokszor a szabadalmaknak ez az egyetlen része, amelyben keresőkérdéssel keresnek, vagy csak ezt fordítják le idegen nyelvekre. Az idegen nyelveken történő kulcsszavas keresés problémája is újból előtérbe került, különösen Japán, Kína és Korea esetében. A 11–12. ábrán látszik, hogy a szabadalmaztatás elég erőteljes ezekben az országokban, érdemes rájuk odafigyelni.

11. ábra: A szabadalmi bejelentések változása az idő függvényében Japán, Kína és Korea esetében

12. Ábra: A megadott szabadalmak változása az idő függvényében Japán, Kína és Korea esetében.

Nem szabad azt a tényt sem elfelejtenünk, hogy a PCT-minimum dokumentumok csak a Japán kivonatokat tartalmazzák, a másik két ország bejelentéseiről nem is tudunk. Ennek a problémának az előtérbe kerülése hozta magával a nyelvek közötti kulcsszavas keresések tanulmányait, valamint a fordítóprogramok fejlesztését.

Az NTCIR majdnem egy évtizedes munkáját elemezve elmondhatjuk, hogy a nyelvek közötti kulcsszavas keresések sokat fejlődtek különösen az európai nyelvek esetében, de szabadalmakra vetítve ez az eredmény még nem kielégítő. Viszont az automatikus szabadalomtérképek készítése (facet és F-terms) nagyon ígéretesnek mutatkozik a jövőre nézve. Sőt, Japánban a további információrobbanás után már többdimenziós, gráf jellegű osztályozási rendszer megvalósítását is elképzelhetőnek tartják.

Nemcsak a japánok igyekeznek az információ malmait a maguk javára hajtani, hanem a WIPO, az EPO, az USPTO, sőt a feltörekvő távol-keleti országok is próbálnak a ringben maradni. A WIPO jelenleg olyan számítógépes program fejlesztésében jeleskedik, amely segíti a szabadalmak osztályozását.^{18–25} A program egyik előnye, hogy több európai nyelven képes adatokat szolgáltatni.

Japánnal egyetértésben a többi távol-keleti ország (Kína, Korea, Tajvan) sincs elragadtatva az NSZO-tól, amely számukra a reform ellenére is túl általános, és bizonyos specifikus iparágak jellegzetességeihez képtelen alkalmazkodni.²⁶ Ebből adódóan gyakoriak a félroosztályozások, amelyek komoly anyagi hátrányokat okozhatnak az adott cégnek. Ezért ezek az országok is nagy lendülettel kutatnak a számukra megváltást hozó osztályozási rendszeren. Az egyik legígéretesebbnek egy tajvani módszer tűnik, amely a bibliográfiák társidézésén alapszik. Ez azt jelenti, hogy az osztályozási rendszer alapja a szabadalmak hasonlósága, amely az adott iparban dolgozók figyelmét a szabadalmi bejelentés területére, valamint a benne rejlő lehetőségekre irányítaná. A tajvaniak nagy reményeket fűznek ehhez a teljesen új alapokon nyugvó módszerhez. A konzervatív megítélők szerint nem rossz, de még idő kell, hogy kiforrjon a rendszer.

¹⁸ C. J. Fall et al.: Computer-Assisted Categorization of Patent Documents in the International Patent Classification. Proceedings of the International Chemical Information Conference, 2003. október Nimes

¹⁹ M. Sahlgren: Towards pertinent evaluation methodologies for word-space models. Proceedings of the fifth international conference on Language Resources and Evaluation, 2006. május, Genova

²⁰ Olsson et al.: Consensus and Opinions. Proceedings of the Workshop on Computational Approaches to Analyzing Weblogs, AAAI Spring Symposium, 2006. március 27–29, Stanford Egyetem, Palo Alto, Kalifornia, USA

²¹ M. Sahlgren: Concept-Based Text Representations for Categorization Problems. ERCIM News, 64. sz. 2006. január

²² J. Karlgren et al.: Principled Query Processing. Working notes of the CLEF 2005 Workshop, Bécs

²³ A. Argaw: Dictionary-based Ahmharic-French Information Retrieval. Working notes of the CLEF 2005 Workshop, Bécs

²⁴ J. Holmlund: Creating Bilingual Lexica Using Reference Wordlists for Alignment of Monolingual Semantic Vector Spaces. Proceedings of the 15th Nordic Conference on Computational Linguistics, NoDaLiDa, 2005. május 20–21, Joensuu, Finland

²⁵ J. Fall et al.: Automated categorization in the international patent classification. ACM SIGIR Forum 37. k. 1. sz. 2003, p. 10–25

²⁶ L. Kuei-Kuei et al.: Using the patent co-citation approach to establish a new patent classification system, Information Processing and Management 41. k. 2. sz. 2005, p. 313–330

ÖSSZEFOGLALÁS

A szellemi tulajdon gazdasági jelentőségével a cégek számára egyre fontosabbá váltak a szabadalmak. A szabadalmak fejlődésével párhuzamosan minden országnak meg kellett alkotnia saját osztályozási rendszerét, mivel a szokványos könyvtári besorolás nem töltötte be funkcióját a szabadalmak sajátos jellege miatt. A világkereskedelem beindulásával azonban szükségessé vált egy közös, nyelvtől független rendszer. Az 1971-es Strasbourgi Megállapodásban elfogadták a Nemzetközi Szabadalmi Osztályozási rendszert, az NSZO-t. Ebben az időben az osztályozás még manuális alapokon nyugodott, és az osztályozási rendszerek adták az egyetlen lehetőséget arra, hogy adott témában a papíralapú dokumentumokat vissza lehessen keresni. De az információs forradalom által meghatározott, felgyorsult világban az NSZO már nem tudta teljes mértékben betölteni funkcióját. Ezért az Európai Szabadalmi Hivatal létrehozta a European Patent Organization's Patent Classification (ECLA), az Amerikai Egyesült Államok Szabadalmi és Védjegyhivatala az US Patent Classification (USPC), a Japán Szabadalmi Hivatal a Japanese File Index (FI) és az F-terms nevű rendszerét. A WIPO megpróbált az NSZO-ba is lelket lehelni, és egy grandiózus reformmal megalkották az NSZO8-at. Nagyon léptek előre, de nem elég nagyot. Az EPO, az USPTO és a JPO továbbra is fenntartja és fejleszti saját rendszerét. A USPC-t kizárólag az USA, az FI-t és az F-terms-t kizárólag Japán használja. Ezek csúcssystemek, de nem adnak kitekintést a világra, mivel mások nem dolgoznak ezekkel a jelzetekkel.

A másik nagy probléma a távol-keleti országokban lezajló gazdasági forradalomból fakad. Ezekben az országokban egyes iparágak a semmiből nőttek óriássá pillanatok alatt, és a cégek az új technológiák özönét zúdították szabadalmi hivatalaikra, ami gazdaságilag nagyon örvendetes, viszont egy sor olyan nehézség merült fel, amelyeket a jelenlegi osztályozási rendszerekkel nehézkes megoldani. Ezért ezek az országok nagy erővel keresik az igazit. Voltak kutatások arra nézve is, hogy szükségünk van-e még az osztályozási rendszerekre, amikor az élet más területén nagyon jól elboldogulnak pusztán kulcsszavas keresésekkel is. Itt megint a szabadalmak sajátosságából fakad, hogy egy jó jelzet sokkal meghatározóbb, tömörebb és célravezetőbb, mint a szavak. Tehát szabadalmi osztályozási rendszerek voltak, vannak, és a jelenlegi állás szerint még lesznek is.

A gondolatot egy amerikai gazdasági szakember szavaival fejezzük be, aki a következő példával válaszolt, amikor megkérdezték tőle, hogy a gazdaság szereplői hogyan tudnak felkészülni a számítógépes világban lezajló forradalom kihatásaira: „Minden nap, amikor hajnalodik a szavannán, felébrednek a gazellák. Tudják, hogy aznap a leggyorsabb oroszlánt le kell futniuk, különben az felfalja őket. Amikor hajnalodik, az oroszlánok szintén felébrednek. Tudják, hogy aznap legalább a leglassúbb gazellát utol kell érniük, különben éhezni fognak. A legvégén teljesen mindegy, hogy ki vagy; amikor a szavannán hajnalodik, az a legjobb, ha futsz, ahogy bírsz.”